

veljavé. Drugi steber je pa blagostanje, plača učiteljeva. Marsikaj veselega bi se slišalo o naših šolah, ko bi bila učiteljem sreča vendar kaj mila, da bi se jim dohodki zboljšali. Res lepa čednost je poterpežljivost, posebno pa še v šoli; pa, žalibože, želodec o tej stvari nič videti in slišati noče.

Vse, kar tu povem, povem iz svoje skušnje.

Stari in mladi Slovenec.

R.

Rabŭ.

O. Rabŭ kar robŭ servus, rabišŭ, rabičišŭ ancillae filius, rabotŭnikŭ, rabotegŭ, rabičŭ famulus, subditus; raba, rabica, rabičica ancilla, rabičina serva, rabotŭnica, rabyni f.; rabija servi, rabije n. bulg. robje; rabota ministerium, rabotina, rabistvo servitus, usus, rabotica res; rabij - skŭ, rabotŭnŭ, rabiskŭ servilis; rabovati, rabotati servire, laborare, rabotiti in servitute redigere.

S. Rabič, rabičič, raba t. j. usus p. ni za nobeno rabo, rabota ili tlaka, rabotati je i nsl.; rabota ali robota frohne; rabiti operari, uti, vzlasti z daj: kaj ti to rabi; hrov. serb. rob, robinja, robstvo, bulg. robče, robenče; cf. lat. labor, goth. arbaiths; scr. arbha puer, lat. orbus.

Radŭ.

O. Radŭ iucundus, laetus, lubens, alacer, i raždŭ, scr. rádŭ perficere, favere; raditi i roditi curam gerere, curare, facere; rada, radina, radinica - unica, - nič; radenije diligentia; radivŭ, raditelj diligens; radistvo i veselstvo, radošŭ f. pl. laetitŭ, radostivŭ laetus.

S. Vi ste tedaj pisali: jaz sem rad, mi smo radi t. j. radostni, kakor mnogi Slovani še pišejo p. čes. jsem tomu rad; raditi v starejih listinah roditi, zraditi facere; malo rodi za me; za nikoga ne rodiš; nerodljiv inobsequens, degener; neroden immoriger, ineptus, nerodnež, bogaroden longanimis, boga neroden impius.

Razborŭ.

O. Razborŭ consideratio, delectus militum; ne -- rinč inconsiderate, razbrati diiudicare.

S. Nsl. razbor discretio, razborit discretus.

Razvétü.

O. Razvétü seditio, decretum; - tñikü seditiosus; razvétü - ev - avati seditionem excitare.

S. Kakor govoriti tumultuari, loqui; vétü verbum, sermo; včstñikü seditiosus.

Razlikü.

O. Različi, - inü varius, raznoliči - nü, razinü diversus, različije discrimen.

S. Rabijo Vam glagoli razlikovati, različati, različstvovati, razinstviti - vovati distinguere, raziniti - nja - niši discernere, - se, nsl. na razen, zrazen boga; ne želi nič zrazen kar je prav; razen f. die spalte.

Razmeta.

O. Pa razmirije discordia, razmirica bellum.

S. Hrov. serb. razmirje, razmirica; stsl. razmiriti se bellum gerere.

Razoriti.

O. Razorja - riši, - orjati - arjati, - orati evertere, corruere, - se solvi, razoriteli - orñikü evertens, eversor.

S. Razorü pa je kar zazorü vituperatio, reprehensio; razorati orare; nsl. razare f. pl. die am ende des ackers gezogenen furchen, serb. razor grenzfurche.

Razumivü.

S. Sapiens, razumičññ cogitabundus, prudens, razumñnikü contemplativus, razumije, - mstvo, - stviije cogitatio, razumèteli qui intelligit.

Raj.

O. Paradisus, raj božij; rajskü p. rajska krasota, - ko žilište.

S. Nsl. nota raj meritum (roj tanz e germ. mutuati sumus); to mi pa ni vseč; sej ste pisali prej: Videtur a radü derivari posse, cf. naj a nadü. Nota tamen neosl. rajati esse saltare et lus. sup. reja saltatio, quod a scr. ri se movere derivamus.

Ramênü.

O. Tudi ramññ, ramjanü vehemens, celer p. düždi, plamy, ramênaja toplota; rameno valde p, kopati; ramênê celeriter, graviter, ramênistvo vis; ramna, ramnê, ramni i milostivi (cf. rad. rãdh; ramênü uti ru-mênü a rud. rudh).

S. Pa ni iz rame, ramena humerus? Česki se rabi naramně valde na pr. náramně veliký, n. prositi, naramnost vis. Nsl. se bere rameno, ramino, daleč rameno; pogostoma ga ima Kastelec v 17. veku. Naj lože bi pisal jaz ramno velik, drag itd.

Raskošl.

O. Voluptas, raskošlstvo mollities, -šino dissolute.

S. Nahaja se že tudi v slovenskem slovstvu, kakor v hrov. serb. razkoša voluptas, luxus, razkošan, in stsl. kohati amare, kohanije amor, polj. kochać primerjate z raskošl.

Rasoha.

O. Furca, furcis innixa trabs; rasohū, rasohatū divisus, geminus, duplex cf. rasohača; rasošinū ad equuli supplicium pertinens.

S. Nsl. rasoha furca, baum mit kurz behauenen ästen, der als harpfe benützt wird (cf. ostr, komarča), rasohast bifurcus; stsl. rasohaty nogy; — to drêvo, — ta brada, — tū jâzikū.

Rasprînikū.

O. Seditiosus, rasprînū contentiosus, ambiguus, rasprja seditio, dissensio, dissidium, rasprênije contentio (cf. prati).

S. O tem sva govorila dokaj; razun rasprêti se imate tudi rasprêvati se rixari, — vanije rixa.

Rasti — rastiti.

O. Rasti-rastā-rasteši crescere na pr. rastyj tēlomī i dušeju: rastiti-štā-stiši proferre, augere, producere, alere (vlasý), feneri dare, — se crescere.

S. To je znamenito, da imate glagol ta v 1. pa v 4. verstí; delati je morda razloček (cf. stsl. rastenije crescere, incrementum, pa raštenije augere, aetas). Nsl. rasti, rasem, rastilo: drêvo na rastilu kupiti, raselk wachstum, raša; rastiti befruchten: petelin kuro rasti (česk. rosti, rostu, eš, e, .. wachsen, rostiti kultiviren, bauen).

O. Rastū m. statura; usura, i rastī m. fenus: rastī na rastī i listī na listī; morbus quidam, splen, — malum hypochondriacum, rastīnū, rastēgū fortasse statura, rastī f. german.

S. I lastne imena: Rastūko, Rastīci, Rastislavū (cf. Crescentius, Adauctus), nsl. rast f. wachstum.

Ratí.

O. Ra t í f. pugna, insurrectio, exercitus, ratínikū hostis, ratínū bellicus, contrarius, ratiti sę, ratovati, ratistvovati bellum gerere.

S. Vzlasti hrov. serb. ra t bellum, exercitus, sedaj m. sedaj ž. sp.; ratište hasta, ratovište pertica, fustis, nsl. ratišče hostile, securis; rantišče sensenstiel et ranta lange stange.

Račiti.

O. Ra č a - č i š i velle, amare, tolerare; račenije desiderium, amor, fascinatio; ra č i t e l i — nica — nū qui — quae amat, amans, propitius.

S. To besedo imajo že briz. spom., in služi skoro vsem Slovanom, naj rabi i meni: *račite* n. blagovolite, hotite, volite; meni se rači ali hoče.

P a š n i k.

Kako spoštovanje do učiteljstva v soseski šoli koristi, in kako naj se tedaj pospešuje. *)

Vsak človek si prizadeva, da si pridobi spoštovanje in ljubezen pri ljudeh, ako hoče veljavo pridobiti svojemu stanu ter srečno in mirno živeti; toliko bolj pa je potreba, da učitelja v soseski ljubijo ter mu zaupajo, ker le po tem potu se more za šolo kaj doseči.

1. Srenja dá rada in z veseljem to, kar se potrebuje za šolo.

2. Starši radi otroke v šolo pošiljajo in jih tudi domá k pridnosti priganjajo.

3. Vpričo otrok in sicer tudi starši spoštljivo od učiteljev govoré, tako se navadijo otroci učenika ljubiti in spoštovati, radi hodijo v šolo, so pokorni in pazni, kar je pri šoli neobhodno potrebno.

Iz teh razlogov mora se tudi učitelj prizadevati, da si zadobi ljubezen srenjčanov, tedaj se mora:

1. vsega skerbno ogibati, kar bi ga pripravilo ob dobro ime in veljavo;

*) Poslovenjeno po g. Galmajerjevem nemškem sestavku.